

Оксана БРИНЯК

РОСЛИННА СИМВОЛІКА ХРЕСТИННОЇ ПОЕЗІЇ УКРАЇНЦІВ

Стаття присвячена аналізу рослинних символів у структурі христинних пісень. Здійснено спробу з'ясувати їх генезис та семантику. Визначено функціональне навантаження флористичної символіки у контексті специфіки жанру. Окреслено фундаментальні поняття христинної поезії українців, які символізують рослинні образи.

Ключові слова: христинна пісня, символ, образ, рослинний.

© О. БРИНЯК, 2015

Христинна поезія як самодостатній пласт рідно-обрядового фольклору акумулювала інформацію про світовідчуття та світорозуміння українців. Основними носіями цієї інформації є символи, декодуючи які, можливо реконструювати ключові архетипи наших предків.

Символіка — це система традиційних образів, які внаслідок певної ситуації замінюються на основі подібності та асоціацій [22, с. 260]. І. Франко вказував, що однією з головних характерних прикмет поетичної фантазії є здатність до символізування [29, с. 113]. В основу фольклорної символіки закладено народний естетичний ідеал, який ґрунтується на специфіці розуміння українцем прекрасного в природі та людському житті, поєднаний з його трудовою діяльністю і моральними переконаннями. Христинні пісні, як і будь-які обрядові тексти, містять багаторівневі знакові структури, які свідчать про смислову глибину народного дискурсу як невід'ємної властивості мови культури [11, с. 51]. Символьну основу христинних творів становлять образи природних стихій, флори і фауни, побутових предметів, елементів їжі та питва. Христинна поезія оперує власною колористикою та нумерологією. Світоглядна парадигма жанру — амбівалентна: христинні пісні вміщують релікти язичницьких вірувань та християнські образи. Необхідно пам'ятати, що понятійне поле будь-якого символу виходить за рамки конкретного уснопоетичного твору, розкриваючи світоглядну специфіку всієї фольклорної традиції. У межах окремого жанру поетичний стиль тяжіє до активного використання не всіх, а лише найактуальніших образних констант — символів [17, с. 541]. Зупинимось на розкритті символічного змісту рослинних образів в українських христинних піснях.

Дерево в традиційній українській культурі — один із архаїчних образів. Саме з деревом наші пращури порівнювали світобудову. Основу світового дерева як моделі Всесвіту, за народними уявленнями, становить хрест. Горизонтальна площина ділиться на чотири частини, реалізуючи уявлення про час (ранок, день, вечір, ніч; весна, літо, осінь, зима) і простір (схід, південь, захід, північ). По вертикалі світове дерево членується на три частини: коріння — підземний світ, стовбур — земний, крона — небесний. До кожної з цих частин прив'язані певні істоти. До коріння — змії, риби, водоплавні птахи і тварини. Низ дерева асоціюється не лише з підземним світом, а й з водою: морями, ріками, озерами тощо. Стовбур займають люди та великі тварини. А у верховітті сві-

тового дерева живуть птахи та бджоли. Тут же розташовуються небесні світила [21, с. 43]. Тобто коріння співвідноситься із потойбічним світом, стовбур — із земним життям людей, а крона дерева — із духовним світом богів. Світовим деревом в Україні виступали верба, явір, дуб, вишня, яблуна, липа. Цей образ як символ життя, вічного оновлення та відродження, пов'язують з Богинею-матір'ю — слов'янським міфологічним божеством, яке уявлялося в образі дерева [21, с. 43]. Тому не дивно, що в різних культурах народів світу плодоносні дерева асоціюють саме з жінками, які дарують світові нове життя.

Не стала винятком і традиційна українська культура. В родинно-обрядовому фольклорі ботанічним образом, що символізує плодючість, є вишня (черешня). Наприклад, у хрестинних піснях «бути у вишнях» — означає зачати дитину, тобто жити подружнім життям, «досягти зрілості» [23, с. 9]:

*Наша кумуненька,
Наша голубонька
В вишнях була,
Наша кумуненька,
Наша голубонька
Сина привела [30, с. 53].*

Гіпотезу, що ключовим символічним навантаженням образу вишні (черешні) в хрестинній поезії є продовження роду, підтверджує також локалізація пологів у хрестинних піснях: «Ой під вишнею, під черешнею — // Там Палажка сина вродила» [28, с. 166]. Для весільної поезії характерний паралелізм «вишня — наречена», який доводить існування асоціативного зв'язку між жінкою (дівчиною) та плодоносним деревом у народному світогляді та художній уяві:

*Хилялася вишня
Зверха до коріння.
Вінчалась Наталка
Зрання до полудня [30, с. 9].*

Характерним для хрестинної поезії є образ вишні (черешні) у білому цвіті, який у художньо-поетичній манері сигналізує про появу «плоду» — нового життя, дитини:

*Ой що вишенька, що черешенька
Білим цвітом цвила;
Наша Марусенька із бабусяю
Хорошенько жила [31, с. 71].*

Отже, за народними уявленнями, вишня (черешня) — символ плодючості, продовження роду, кра-

си молодій жінки. Образ вишні завдяки своїй символічній семантиці є невід'ємним атрибутом досліджуваного жанру, тому знаходимо його і у жартівливих піснях про стосунки кумів. Наприклад: «Через тин вишня похилилася, // Кума з кумою посварилася» [14, с. 256—257]. При застосуванні психологічного паралелізму художня уява транслює людські емоційні стани на навколишнє середовище. Тобто предикат «похилилася» сигналізує про гнітючий настрій персонажів твору, який провокує сварка. Можна провести аналогію: вишня похилилася — похилилася, похнюпилася голова з відчаю, суму тощо.

Проте контекстуально образ вишні у хрестинних піснях може набувати еротичного забарвлення. Зокрема, це ілюструється у вислові «завести в вишеньки»:

*Взяв кум куму за тіло,
Аж ся їй їсти хотіло;
Завів куму в вишеньки:
«Відпочиньмо тришеньки» [31, с. 72].*

Вірогідно, «завести в вишеньки» означає звабити. Аналогічним семантичним підґрунтям володіють фраземи «завести в виноград» та «завести в сад».

Жартівливо-еротичний мотив «кум заводить куму в сад» [18, с. 255—256] відзначається глибокою символічністю своїх образів. Насамперед варто зазначити, що в традиційній культурі символ саду вважається архаїчним, таким, який містить відомості про світобудову. Зокрема, у фольклорі слов'ян сад — образ раю, символ безтурботного дівочтва. В народній магії сад використовувався як локус для здійснення обрядових дій, спрямованих на збільшення плодоносної сили дерев [3, с. 530]. Асоціювання саду з поняттям плодючості характерне не лише для східнослов'янської культури, а й для західнослов'янської. Підтвердження цього факту може слугувати сербський діалектизм «сад», що означає «діти, потомство». Аналогія в народній свідомості між плодючістю дерева і жінки та між садом і раєм яскраво ілюструється у такому вислові: «Безплодне дерево з саду викидають, безплодне жони з раю виганяють» [3, с. 530]. Тут також можна простежити суспільну оцінку безпліддя, яке, очевидно, сприймалося як гріх. Хоча невідомо, чи, крім добровільної відмови жінки від дітонороджування, гріхом вважалося і безпліддя, пов'язане зі станом здоров'я. Образ саду активно використовується у щедрівках та весільних піснях, у яких асоціюється з дівочтвом. У цих творах дівчина сама саджає та до-

глядає сад, тобто плакає своє дівочтво, звідси і виникає образ «топтання» саду парубком — зазіхання на дівочу волю [3, с. 531].

У хрестинних піснях сад — це місце, де кум посягає на честь куми. Сад виступає своєрідною ареною спокуси, ефект якої підсилює образ яблука — інтернаціональний її символ. Таким чином, вимальовується ситуація, схожа на сцену спокушення Єви змієм у райському саду. А, як відомо, сад у фольклорі слов'ян — образ раю [3, с. 530]. Цікаво, що в російських весільних піснях дівчина теж запрошується в «зелений сад» погуляти, солов'їних пісень послухати та «сладких яблуків покушати» [3, с. 531]. У хрестинних творах, окрім яблук, кум пропонує кумі пригоститися «ягідками» (в легендарних та чарівних казках у раю-саду («тому світі») ростуть фрукти і ягоди) [3, с. 530], улещуючи її такими словами:

*На, їж, кумо, ягідки,
Котрі добрі, солодкі,
А котрії гіркі,
То для меї жінки* [18, с. 255—256].

Головний герой чітко виказує свої любовні пріоритети, намагаючись завоювати симпатію куми. Як правило, в текстах із згаданим мотивом не подається інформація про поведінку куми в ситуації зваблення, основна увага акцентується на методах залицяння кума.

Варто додати, що образ саду присутній і в родильній обрядовості: кашу — основну обрядову страву на хрестинах — прикрашали у вигляді саду квітами, гілочками плодів дерев, яблуками, наштрикнути ми на палички тощо, щоб життя новонародженого було щасливе, «райське» [3, с. 531]. Отже, оздоблення каші як відображення райського саду повинне було транслявати позитивну енергію на немовля, тим самим забезпечуючи йому якості, що асоціюються з деревами у райському саду, — розквіт, буяння та плодючість. Подібним чином оздоблювали і весільний коровай. У Білорусії коровай називають «садом». Квітучий сад, яким прикрашають весільний коровай, породив стійку асоціацію саду із заміжжям. У східних слов'ян існує прикмета: бачити уві сні сад — у скорому часі вийти заміж. У хорваток, як і в українок, родильний обряд закопування пуповини, а в хорваток — і посліду, здійснювався у саду, щоб самим бути плодovitими, а також щоб народжені дівчатка були плодovitими та вродливими [3, с. 531]. Зістри-

жене при обряді «пострижин» волосся закопували під плодovим деревом, знову ж таки, керуючись магією аналогії, «щоб коси росли», «щоб кучерява була» [7, с. 189]. У болгар і балканських народів волосся підвішували на плодове дерево з метою передати його силу і міцність дитині [5, с. 199].

Як уже зазначалося, локусом для залицянь кума може бути і виноград:

*Ой кум кумі рад,
Завів куму в виноград:
Ой їж, кумо, ягідки,
Которі солодкі,
А которі гіркі,
То для моєї жінки,
А которі зелені,
То для моєї мерзеної* [25, с. 628].

Ціоправда, тут контраст між ставленням кума до куми та до своєї дружини ще яскравіший, тому набуває більш саркастичного відтінку.

Цікаво, що в польських хрестинних піснях виноград (вишня) асоціюється із новонародженою дитиною: «*Sy ty, Jasiu, rad? / To moj winograd / Ja ci syna porodzila, / Jak wisienki posadzila, / Sy ty jego rad? / To moj winograd*» [33, s. 38]. Така відповідність виникає, очевидно, за аналогією з плодом (родить дерево — народжує жінка). Породілля також постає в образі винограду в звертанні її чоловіка: «*Rad Maniusiu, rad, / Ty moj winograd. / Corek, synow pawodzila, / Jak wisienkow nasadzila*» [33, s. 37]. Тут вишня символізує немовля, а в українських творах — молоду матір, хоча в обох випадках семантичне підґрунтя очевидне: буяння природи — розквіт людського життя.

Загалом сад і виноград — образи одного роду. У текстах весільних пісень та щедрівок використовується поняття «сад-виноград». Можливо, ці номінації вживаються поряд через римування або схожу символічну семантику, оскільки обидва асоціюються із розквітом життя, плодючістю [2, с. 375]. М. Грушевський стверджував: «Виноград — се нова форма райського дерева, яка символізує собою родину» [8, с. 302]. Виноград, як і сад, — один з найархаїчніших символів, що містять відомості про світобудову. У хрестинній поезії сад і виноград — місце спокуси. Проте використання образу винограду не можна назвати випадковим, оскільки він символізує життя, продовження роду та плодючість [2,

с. 374]. Таке символічне навантаження образу винограду притаманне всім слов'янам. Наприклад, про бездітні сім'ї серби говорять, що в них «се уништи лоза», тобто винищився, вивівся рід. У слов'янській культурі виноград наділяється сакральними ознаками, на що вплинула біблійна символіка виноградної лози. Приміром, українські легенди пов'язують виноград з іменем Ноя, який посадив першу виноградну лозу після потопу, взявши для поливання кров лева, мавпи та свині, якості яких проявляються в людях, які п'ють вино [2, с. 374]. До того ж, на створення сакрального статусу образу винограду вплинуло використання вина як продукту переробки винограду в святому причасті, де воно символізує кров Ісуса Христа. У слов'янській весільній обрядовості з виноградної лози плели вінки, прикрашали коровай. Наречену під час вінчання обсыпали засушеним виноградом, горіхами та зерном, щоб вона була плодливою. Відваром з виноградної лози милися бездітні жінки, які хотіли завагітніти, а чоловіки у випадку імпотенції повинні були розплутати у винограднику кілька лоз [2, с. 375]. Образ «вина винограду» трапляється у слов'янських колядках та весільних піснях. О. Потєбня виділив образ «зеленого вина» у щедрівках, де фігурує дівчина на «відданні» (шлюбного віку) [19, с. 472]. У східнослов'янському фольклорі виноград — символ наречених, а в сербських весільних піснях — дружини, що, як лоза, шукає опору [2, с. 376].

У христинних піснях гумористичного циклу знаходимо також образ сосни: «Ой в бору *сосна* вививається, // А кум з кумою напивається» [18, с. 250—251]. У багатьох народів сосна — символ життєвої сили, плодючості, сили характеру, безсмертя. Завдяки такому символічному навантаженню образ сосни потрапив у поетичну структуру христинної поезії українців.

Серед інших дерев та кущів у христинних піснях, переважно жартівливих, трапляються береза, слива [18, с. 248—249], калина [30, с. 135], тернина [12, с. 188], осика [30, с. 136], вільха [27, с. 83—84]. Ці дерева та кущі виступають у ролі тла для розгортання сюжету пісень:

*А в нашого кума
На подвір'ї береза.
Не піду додому,
Бо я ще твереза* [30, с. 135].

Христинна поезія зіставляє постать кума з образом явора:

*На кумцьовым дворє
Явір зеленейкій,
Тото нам ся выдав
Кумцьо молодейкій* [15, с. 135].

Такий паралелізм не випадковий, оскільки в традиційній українській культурі явір — символ козака, парубка. Також із цим деревом ототожнюються поняття здоров'я, сили, молодості [21, с. 97]. Образ явора у христинних піснях використовується з метою возвеличення персонажа.

У деяких творах кум асоціюється також із дубом: «Похилився дуб дубови, // Поклонився кум кумови» [15, с. 138—139]. Семантика образу бере початок у язичництві, адже дуб вважався деревом Перуна. Праукраїнці трактували дуб як дерево життя, асоціювали з сонцем. Він є символом дужого гарного парубка; сили, міцці, гордості, довговічності, здоров'я, цілісності. З цим символічним навантаженням пов'язаний звичай садити молодий дубок на відзнаку народження хлопчика [21, с. 49].

Засобом паралелізму образ куми співвідноситься з липою: «Похилилась липа к липці, // Поклонилась кума кумці» [15, с. 138—139]. Липа в європейській культурі — символ жіночої грації, краси, щастя [21, с. 80]. Цікаво, що в давніх греків липа була емблемою Бавкіді — богині подружньої любові [13, с. 82]. Отже, семантика образу дотична до понятійного поля христинної поезії.

Зелена трава, різне зілля у христинних піснях символізують молодість, здоров'я, плодючість, веселощі:

*Коло мого кумця
Зелене зьоля:
Зробив кумцьо кстины,
Дай, Боже, весьоля!* [15, с. 134]

Змістовим наповненням образу «зеленого зьоля» можна вважати буяння, розквіт природи, який співвідноситься з народженням нової людини. До того ж зелений колір символізує природу, плодючість полів, красу і радість, ствердження життя [21, с. 53], надію, молодість [10, с. 242]. Функціональне навантаження образу зілля, яке росте власне «коло мого кумця», тобто біля господи батька новонародженого, — «навіювати» здоров'я, плодючість, радість та оберігати від людських вроків та негативно-

го впливу потойбічних істот, адже саме для таких цілей зілля використовується у народній медицині та традиційній обрядовості. Образи м'яти, васильків та рожі з'являються у метафоричних порівняннях, транслюючи своє символічне навантаження на головних учасників хрестинного дійства:

*Ой коли б я знала, коли б я видала,
Хто в мене бабусяю буде,
Посадила б її та в садочку у себе
Пахучою та м'ятчкою.*

*Ой коли б я знала, коли б я видала,
Хто у мене куманьочком буде.
Посадила б я його у садочку у себе
Пахучими та васильками.*

*Ой коли б я знала, коли б я видала,
Хто у мене кумасею буде, —
Посадила б її та в садочку у себе
Чирвоною та рожиною [31, с. 64—65].*

Порівняння з м'ятою властиве і білоруським хрестинним пісням: «Бабулька, пахнучая м'ята, // Люблю цябе, што ты вельмі багата» [20, с. 241].

М'ята традиційно символізує очищення, відвернення злих духів [21, с. 72]. Вона вважається дівочою рослиною. Купання у м'яті, за народними віруваннями, має приворотну та цілющу силу [10, с. 380—381]. Серед основних функцій повитухи — «бабусі» — було купання новонародженого [6, с. 194] та очищення породіллі після пологів на фізичному та духовному рівнях (обряд «зливки») [9, с. 106], виконання обрядодій і використання оберегів, основною метою яких було відвернення людського зурочення та впливу злих сил від матері та дитини [32, с. 103]. Тож не дивно, що одна з найпопулярніших рослин народної медицини — м'ята — зі своєю специфічною символічною семантикою асоціювалася власне з повитухою. Васильки традиційно співвідносять з образом парубка. Вони символізують хлоп'ячу красу, святість, чистоту, привітність, чемність, добро [21, с. 27], молодість, ніжність [10, с. 65—66]. Рожа (троянда) — символ плодючості, краси, цнотливості [21, с. 130], кохання, доброзичливості, достатку; червона рожа — символ дівочої чистоти та краси [10, с. 504—505]. Відповідно видається цілком логічним співвіднесення цих образів та персонажів кума і куми.

Деякі сільськогосподарські рослини теж представлені у хрестинній поезії: «Ой дам тобі, бабу-

сенько, / Коробочку проса... гречки...жита» [28, с. 167]. Тут вони виступають як плата за послуги повитухи, водночас, символізуючи добробут, благополуччя, родючість і циклічність усього живого. Образ конопель в поєднанні з образом журавля використовується у жартівливих хрестинних піснях: «Та внадився журавель // До бабиних конопель; // А я тому журавлю // Колом ноги поломлю [31, с. 72]. Коноплі не є випадковим елементом у хрестинній поезії, оскільки волокном чи ниткою з конопель (матьоркою) як символом плодючості перев'язували пуповину новонародженому [4, с. 281]. Цікавим є приклад метафоричного іменування породіллею дитини: «Да приймися, бабусенько, // За моє насіння» [28, с. 167]. Така метафоризація виникає на основі асоціативного зв'язку між людиною і природою, на первісному усвідомленні себе її невід'ємною часткою. Образ насіння узагальнюється, перетворюючись на універсальний символ продовження життя (роду). З цим образом семантично перегукується інший — «людські коріночки» [16, с. 342].

У канву пісень із застільно-бесідними мотивами гармонійно вплітаються побажання сільськогосподарського характеру:

*Ой випиймо, кумцю,
Ой випиймо, любцю,
Ой випиймо, родиню,
Щоб нам жито родило.
Напиймося до денця,
Щоб родила пшениця.
Напиймося з вершечка,
Щоб родила нам гречка.
Напиймося, рід весь,
Щоб родив нам ще й овес*

[1, арк. 50 зв.—51].

У цьому плані хрестинні пісні зближуються із щедрівками, де такі побажання становлять змісто-ве ядро. Отже, можна вважати, що хрестинна поезія, окрім центральних морально-етичних орієнтирів, таких як родинне благополуччя, що базується на дітонороджуваності, містить світоглядну основу, характерну для календарно-обрядової пісенності, — бажання заручитися підтримкою вищих сил: природних стихій, астральних об'єктів, язичницьких богів, а з утвердженням християнства — Бога, Божої Матері та святих для забезпечення високої врожайності, тобто господарсько-

го благополуччя. Побажання сільськогосподарського характеру притаманні і польській христинній поезії. Наприклад, гості так вітали батька новонародженого: «Nasego gospodarza / Konicek chodzi, / Nasemu gospodarzu / Owies sie rodzi. / Na zdrowie jemu / Z kiliska pelnego, / Se wypije, to wychyli / Do dna samego. / Wiwat!» [33, s. 39].

Творам жартівливого характеру притаманні образи «яблучка», «грушечки», які символізують примирення кумів після сварки: «Тобі яблучко, мені грушечка, — // Не сварімося, кумо-душечко!» [24, с. 256—257]. Традиційно яблуко — символ плодючості й водночас розбрату, чвар. За біблійними переказами, яблуко символізує спокусу, земні бажання, дерево пізнання добра і зла [21, с. 235].

Такі образи, як ліс-дубина, сіножать і ліщина, використовуються як тло для розгортання гумористичних сюжетів про стосунки кумів: «Ей ліс-дубина, // То сіножать кумина»; «Я вперед — кум в ліщину, // Я ся кума не покину» [18, с. 256—257].

Христинній поезії притаманні традиційні епітети столів — «тисові», «яворові», які визначають особливий статус гостини, символізують достаток господарів:

*Гості наші любі, милі,
За тисовим столом,
Прошу єсти, прошу пити
З низеньким уклоном [34, с. 211];*

*Вистеліть нам, кумечку, доріженьку з квіточків,
Бо ми вам несем вашу надійочку.
Застеляйте, кумове, яворові столи,
Бо ми вам несем радість, як ніколи [30, с. 70].*

Знаменність події — церковного хрещення — підсилюється ще й таким поетичним зворотом, як «доріженька з квіточків», яку вистеляють перед новонародженим та кумами. Таке ж символічне тлумачення отримують образи «тисових» і «яворових» столів у колядках та весільних піснях, що доводить генетичну єдність українського обрядового фольклору.

Флористична символіка українських христинних пісень містить в собі традиційні архаїчні смисли та пізніші світоглядні трансформації, продиктовані специфікою жанру. Декодування семантики рослинних символів допомогло визначити ідейно-настрійову основу христинної поезії. Рослинні образи христинних пісень символізують такі фундаментальні понят-

тя буття, як материнство, плодючість, ріст, розвиток, здоров'я, краса, достаток та щаслива доля.

1. Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. — Ф. 28—3. — Од. зб. 313. — Рукопис. — 55 арк. (Жытга сылян в писнях для Лятычывского повиту. — Пісні (без мелодій) — Історичні, побутові, родинні, христильні, обрядові (купальські) та ін. / зібрані Л. Трофимовим в Лятычывському районі, Кам'янець-Подільської обл.).
2. Агапкина Т.А. Виноград / Т.А. Агапкина, В.В. Усачева // Славянские древности: этнолингв. слов. : в 5-ти т. / подред. Н.И. Толстого. — Москва: Международные отношения, 1995. — Т. 1. — С. 374—376.
3. Агапкина Т.А. Сад / Т.А. Агапкина // Славянские древности: этнолингвистический словарь : в 5-ти т. / под ред. Н.И. Толстого. — Москва: Международные отношения, 2009. — Т. 4 — С. 530.
4. Борисенко В.К. Обряды життєвого циклу людини / В.К. Борисенко // Холмщина і Підляшшя: іст.-етногр. дослідж. : монографія / НАН України, Інститут національних відносин і політології ; Київський національний університет ім. Т. Шевченка ; ред.: В. Борисенко, М. Лесів та ін. — Київ : Родовід, 1997. — 384 с. : іл. карт., [32] с. іл.
5. Бромлей Ю.В. Народная медицина как предмет этнографических исследований / Ю.В. Бромлей, А.А. Воронов // Советская этнография. — 1976. — № 5. — С. 3—18.
6. Вовк Ф.К. Студії з української етнографії та антропології / підгот. вид., упорядкув. іл., передмова Ю. Іванченка. — Київ : Мистецтво, 1995. — 335 с., [24] л. іл. : іл.
7. Гаврилюк Н.К. Картографирование явлений духовной культуры (по материалам родильной обрядности украинцев) / Н.К. Гаврилюк. — Київ : Наукова думка, 1981. — 279 с. : карты.
8. Грушевський М. Історія української літератури. — Київ : Либідь, 1993. — Т. 1. — 392 с.
9. Дитина в звичаях і віруваннях українського народу: матеріали з полудневої Київщини / зібрав Мр. Грушевський ; обробив З. Кузеля // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1906. — Т. 8. — 220 с. ; 1907. — Т. 9. — 144 с.
10. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: словник-довідник / В.В. Жайворонок / НАН України. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. — Київ : Довіра, 2006. — 703 с.
11. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: нариси / В.В. Жайворонок. — Київ : Довіра, 2007. — 262 с. — (Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів).
12. Жартівливі та сатиричні пісні / упорядкув., передм. та прим. Миколи Дмитренка. — Київ : Дніпро, 1988. — 248 с.

13. Купер Дж. Энциклопедия символов / Дж. Купер. — М. : Золотой век, 1995. — 401 с.
14. Народні мелодії. З голосу Лесі Українки записав і упорядкував Климент Квітка. — Київ, 1917. — 230 с.
15. Народные песни Галицкой и Угорской Руси, собранные Я. Головацьким. — Москва, 1878. — Ч. 2 (Обрядные песни). — 841 с.
16. Ой видно село: народні пісні села Арданово Іршавського району Закарпатської області. — Ужгород : Закарпаття, 2003. — 644 с.
17. Пастух Н. Символіка фольклорна / Надія Пастух // Мала енциклопедія українського народознавства / за ред. С. Павлюка. — Львів : Інститут народознавства НАН України, 2007. — С. 540—542.
18. Пісні Тернопільщини. Календарно-обрядова та родинно-обрядова лірика: пісенник / упоряд.: С. Стельмащук, П. Медведик. — Київ : Музична Україна, 1989. — Вип. 1. — 495 с.
19. Потебня А.А. Объяснения малорусских и сродных народных песен / А.А. Потебня. — Варшава, 1887. — Т. 2: Колядки и щедровки. — 809 с.
20. Радзінная паэзія / уклад. М.Я. Грынблат, В.І. Алатав ; ред. Г.І. Цітовіч. — Мн. : Навука і тэхніка, 1971. — 782 с. : ноты. — (Беларуская народная творчасць).
21. Словник символів / під ред. М. Дмитренка, О. Потепенка та ін. — Київ : Народознавство, 1997. — 156 с.
22. Сокіл В. Українські історико-героїчні перекази: структурно-семантичний та поетичний аспекти / В. Сокіл. — Львів : Інститут народознавства НАН України, 2003. — 320 с.
23. Сокіл Г. Хрестинні пісні в системі обрядової поезії українців / Ганна Сокіл // Хрестинні пісні / зібрала та упоряд. Ганна Сокіл. — Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2007. — С. 3—25.
24. Українка Леся. Зібрання творів : у 12-ти т. / Леся Українка. — Київ : Наукова думка, 1977. — Т. 9: Записи народної творчості. Пісні, записані з голосу Лесі Українки ; ред. кол.: Є.С. Шаблювський ; ред. тому Ф.П. Погребенник ; упорядкув. та прим. О.І. Дея і С.Й. Грици. — 428, [3] с., [1] арк. іл. : ноты.
25. Українські народні пісні в записях Зоріана Доленги-Ходаковського (з Галичини, Волині, Поділля, Придніпрянщини і Полісся) / записи З. Доленги-Ходаковського ; упорядкув., текстол. інтерпретація і комент. О.І. Дея. — Київ : Наукова думка, 1974. — 780, [1] с. : іл.
26. Українські народні пісні в записях Осипа та Федора Бодянських. — Київ : Наукова думка, 1978. — 396 с.
27. Українські народні пісні з Лемківщини / зібрав Орест Гижа ; за ред. С. Грици. — Київ : Музична Україна, 1972. — 403 с.
28. Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича / АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського ; атрибуція автогр., упорядкув., передм. і прим. О.І. Дея. — Київ : Наукова думка, 1983. — 527 с. : іл., ноты.
29. Франко І. Із секретів поетичної творчості / Іван Франко. — Київ : Радянський письменник, 1969. — 191 с.
30. Хрестинні пісні / збір. та упоряд. Ганна Сокіл. — Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2007. — 202, [5] с. : іл.
31. Чубинський П.П. Мудрість віків / П.П. Чубинський. — Київ : Мистецтво, 1995. — 224 с.
32. Шекерик-Доників П. Родини і хрестини на Гуцульщині (В селі Головах і Краснолі, Косівського пов.) / П. Шекерик-Доників // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1918. — Т. 18. — С. 86—122.
33. Dworakowski St. Zwyczaj rodzinne w powiecie Wysoko-mazowieckim / St. Dworakowski. — Warszawa, 1935. — 191 s.
34. Kolberg O. Pokucie. Obraz etnograficzny / Oskar Kolberg. — Kraków, 1882. — Cz. 1. — 358 s.

Oksana Bryniak

ON THE BOTANIC SYMBOLISM OF UKRAINIANS' CHRISTENING POETRY

In the paper have been analyzed botanic symbols in the structure of christening songs. Their genesis and semantics have been studied out. Conclusions as for functional destination of floral symbolism in the context of genre specificity have been exposed. Fundamental concepts of Ukrainian christening poetry, which are symbolized by botanic images, have been presented.

Keywords: christening song, symbol, image, botanic.

Oksana Bryniak

РАСТИТЕЛЬНАЯ СИМВОЛИКА КРЕСТИЛЬНОЙ ПОЭЗИИ УКРАИНЦЕВ

Статья посвящена анализу растительных символов в структуре крестильных песен. Предпринята попытка выяснить их генезис и семантику. Определена функциональная направленность флористической символики в контексте специфики жанра. Выявлены фундаментальные понятия крестильной поэзии украинцев, которые символизируют растительные образы.

Ключевые слова: крестильная песня, символ, образ, растительный.